

UNIVERSITAT
JAUME·**I**

TREBALL FI DE GRAU
MESTRE/A D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA
MENCIO MÚSICA

La interdisciplinarietat de la música

ALUMNE: EDUARD DEL SALTO MIRÓ

TUTOR : JOSE LUIS MIRALLES BONO

CURS ACADÈMIC: 2016-2017

Índex:

1. RESUM I PARAULES CLAU.....	3
2. JUSTIFICACIÓ DE LA TEMÀTICA TRIADA.....	4
2.1 IMPORTÀNCIA DE L'EDUCACIÓ ARTÍSTICA EN L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA.....	4
3. INTRODUCCIÓ TEÒRICA.....	6
4. METODOLOGIA I ACTIVITAT EXPERIMENTAL: L'ACCENT, CONTINGUT MUSICAL I DE LLENGUA CASTELLANA.....	8
4.1 PLANIFICACIÓ.....	9
5. RESULTATS.....	12
6. CONCLUSIONS.....	13
7. BIBLIOGRAFIA.....	14
8. ANNEXES.....	15
Taula 1: <i>3 Models de integració en el aula de primària.....</i>	6
Taula 2: <i>Resultats de l'avaluació.....</i>	12
Il·lustració 1: <i>Exemple separació de síl·labes i descomposició en símbols.....</i>	10
Il·lustració 2: <i>Exemple separació de síl·labes per a paraules en anacrusi.....</i>	10
Il·lustració 3: <i>Obstinat rítmic en paraules de diferent longitud sil·làbica en 4/4.....</i>	11
Il·lustració 4: <i>Obstinat rítmic en paraules de diferent longitud sil·làbica en 2/4.....</i>	11

1. Abstract

This document is a final degree project that ends with the degree of primary school teacher with music mention. It has an experimental typology because it propose an educational action in the classroom together with two subjects. Those subjects are music and Spanish language. The approval of the law, «Llei Orgànica per a la Millora de la Qualitat Educativa (LOMQE)», in the Spanish state has caused that the pillars of music in primary education stagger. For this reason, it is an opportunity for the artistic education to reinvent and use tools to guarantee everybody a musical training.

As introduction, this paper deals with: a) The importance of music in primary education from a psychological, social, historical point of view, among other aspects; b) The three types of interdisciplinary with the advantages and disadvantages. The experimental activity has been done through an active and conflict resolution methodology. Finally, a task has been carried out to evaluate the acquired knowledge. Thus, the results were that 38% of students understood the interdisciplinary activity, 38% of students had doubts and a 24% did not understand this activity. To sum up, this a first step to make out of new form of educational approach based on global projects.

Key Words

Music, Education, Interdisciplinary, Spanish language.

Resum

Aquest document és un Treball Final de Grau que finalitza els estudis de mestre/a d'educació primària en menció de música. Té una tipologia experimental perquè proposa una acció educativa a l'aula en forma conjunta en dues assignatures. Eixes assignatures són música i llengua castellana. L'aprovació de la llei, «Llei Orgànica per a la Millora de la Qualitat Educativa (LOMQE)», en l'Estat espanyol ha provocat que els pilars de la música en l'educació primària es trontollen. Per aquest motiu, és una oportunitat per a que l'Educació Artística es reinvente i utilitze ferramentes per garantir una formació musical per a tots i totes.

En l'escrit es tracta la importància de la música en l'Educació Primària i s'analitza des d'un punt de vista psicològic, social i històric, entre altres, com a forma d'introducció. Seguidament, es defineix la interdisciplinarietat, s'analitzen els seus tres tipus i també, les seues avantatges i desavantatges. L'activitat experimental s'ha portat a terme mitjançant una metodologia activa i de resolució de problemes, finalment s'ha realitzat una pràctica per avaluar els coneixements adquirits. Un 38% de l'alumnat ha comprès l'activitat interdisciplinària, un altre 38% té dubtes i un 24% no ha comprès l'activitat. Aquest és un primer pas per fer força a una nova forma del plantejament educatiu basat en projectes globals.

Paraules clau

Música, Educació, Interdisciplinarietat, Llengua Castellana.

2. Justificació de la temàtica triada

Al realitzar les pràctiques de la menció de música en un col·legi d'una sola línia també assistia a classes de llengua castellana i, gràcies a això, ha sigut possible la realització d'aquest estudi experimental.

L'accent és un contingut que està dins del currículum de l'educació artística en el DECRET 108 (Conselleria d'Educació, 2014), en les tres parts: escolta, interpretació i dansa. A banda, també és un contingut de llengua castellana que està al currículum, per això, he vist que és idoni ajuntar aquests ítems i treballar-los de forma interdisciplinària i retroalimentant-se les dues assignatures.

He vist aquest tema interessant perquè unir gramàtica amb música és un concepte nou. Hi ha molts recursos pensats per unir la música amb textos poètics i, en aquest cas, volia dissenyar una activitat nova i comprovar per mi mateix si realment funciona.

2.1 Importància de l'Educació Artística en l'Educació Primària

Què està passant en el sistema educatiu espanyol? Com és la trajectòria de l'Educació Artística en l'Educació Primària? Quina diferència hi ha en l'Educació Artística a Europa front a la que tenim aquí?

Aquestes preguntes les pot plantejar qualsevol persona que estudia o treballa en l'àmbit de l'educació, concretament en la l'àrea artística. En el sistema educatiu espanyol, la música és l'assignatura més castigada front a d'altres. La problemàtica no sols existeix en la literatura acadèmica, «...una nueva reforma educativa española que relega la música a asignatura opcional en la escuela y, en consecuencia, introduce la posibilidad de que algunos niños lleguen a adultos sin haber recibido ninguna clase de música.» (Casals, Carrillo i González, 2014), sinó que ha arribat també als mitjans de comunicació: «La música este curso se quedó fuera de los currículos de Primaria como asignatura troncal y la formación musical se dejó al criterio de las comunidades autónomas, que decidían temario y horas semanales.» (Campos, 2015).

L'educació artística ja no és troncal. La LOMQE mira cap a un altre lloc i deixa en les mans de les comunitats tot el pes de decisió. En canvi, en molts països nòrdics la música té més força que mai, «La música se ha convertido en un medio para el desarrollo de la personalidad. (...) La

actividad musical más común durante los primeros años escolares es el canto y en secundaria, tocar un instrumento. En Suecia, este enfoque ha dado lugar a que los estudiantes de noveno curso hayan considerado a la música como su asignatura preferida.» (Heiling, 2010).

Des d'un punt de vista psicològic, *«Active engagement with music has a significant impact on brain structure and function. As individuals engage with different musical activities over long periods of time permanent changes occur in the brain. These changes reflect what has been learned and how it has been learned. They also influence the extent to which developed skills are able to transfer to other activities.»* (Hallam, 2015). La importància de l'estudi de la música afavoreix les connexions cerebrals i ajuda a desenvolupar el cervell en altres matèries. També, l'estudi de la música en edats prematures és gratament beneficiós o inclús, abans de nàixer:

« Alrededor de la semana 20 de gestación, el bebé ya ha desarrollado el oído lo suficiente como para poder oír y hacer distinción entre la voz de la madre y otros sonidos, aunque todavía no es capaz de diferenciar con claridad las palabras se ha recomendado hablarle al bebé, ya que este sí que es capaz de captar la musicalidad de las palabras y el tono de expresión y sentimentalidad con las que la madre las transmite. Es por ello que la música le permitirá al niño captar también el estado de ánimo de la madre, y transmitirle así su bienestar y tranquilidad desde el útero.» (Martinez, 2017).

Un altre punt a tractar és el vincle històric que existeix en el territori valencià amb la música. Els números de La Federació de Societats Musicals de la Comunitat Valenciana parlen per si mateix: *«La FSMCV és una associació amb 48 anys d'existència que agrupa a 547 societats musicals i les seues escoles de música (el 50% d'Espanya) amb 40.000 músics, 60.000 alumnes i més de 200.000 socis.»* (FSMCV, 2017).

Cada vegada són més les escoles privades que garanteixen l'ensenyament i pràctica d'un instrument musical fora de l'horari lectiu per tal d'amplificar la competència artística i el que això comporta, com abans esmentava el sistema educatiu dels països nòrdics. Per exemple, un centre privat a València: *«Es centro examinador de The Associated Board of Royal Schools of Music para la certificación del nivel de conocimiento musical, al tiempo que prepara exámenes de acceso a estudios de música en sus grados elemental y medio del Conservatorio de Música de València.»* (Jiménez, 2010).

3. Introducció Teòrica

La interdisciplinarietat, «*tiene que ver con la confrontación, intercambio y el compartir de saberes entre disciplinas afines o diferentes. Se identifica con la idea de puesta en común entre diversas disciplinas. Parte de una tendencia hacia la unidad de los saberes.*» (Sanchez, 1998).

D'aquesta manera la interdisciplinarietat ens genera un escenari idoni: «*students learn how art, music, poetry and movement can intersect to suggest ner connections and to generte new ideas.*» (Barret, 2001).

Hi ha diferents tipus de interdisciplinarietat: com afirma Russell-Bowie, (2009):

Three Models of Integration	
Service Connections	<i>Service connections within subjects occur when concepts and outcomes are learned and reinforced in one subject by using material or resources from another subject with no specific outcomes from the servicing subject</i>
Symmetric correlations	<i>Symmetric correlations centre around common or shared resources, materials or ideas being used within two or more subjects to achieve authentic outcomes in both subjects</i>
Syntegration	<i>Synergy occurs when the sum of the whole is greater than the sum of the individual parts. When used in this context, synergy occurs when the outcomes achieved through syntegration are greater than those achieved if each subject or art form was taught by itself or connected / correlated with other subjects.</i>

Taula 1: 3 Models de integració en el aula de primària

Són 3 els diferents tipus de interdisciplinarietat com mostra la *taula 1*. El primer, **Service Connections**, incorpora conceptes d'una matèria per a treballar una altra. El segon, **Symmetric correlations**, busca l'intercanvi de conceptes entre dues matèries o més per a treballar diferents assignatures a l'hora. L'últim, **Syntegration**, és la fusió de diferents continguts en un projecte que integra totes les matèries.

La part pràctica d'aquest escrit s'ha realitzat utilitzant la segona forma, Symmetric correlation, per a treballar les assignatures de música i llengua castellana, reforçant un contingut comú en les dues matèries com és l'accent.

Si s'analitza el transcurs escolar del canvi d'etapa de l'educació infantil a primària, existeix un handicap important. L'alumnat està acostumat a treballar en projectes globals que mesclen els animals, en els oficis, en les matemàtiques, la llengua... i també, la música.

En canvi, l'educació a primària és extremadament estructurada, amb uns horaris inflexibles i uns continguts enfarfegosos dins d'un currículum tancat.

«La escuela tradicional hace todo de manera muy rápida. En apariencia cumple con las labores, pero si examinamos más a fondo descubrimos que, con frecuencia, los productos son de poca calidad y el trabajo apenas araña la superficie del tema estudiado»
La metodologia per projectes garanteix que *«los niños pueden trabajar con tranquilidad en tareas que exigen concentración y dedicación, que no es posible resolver en 45 minutos. La verdadera formación es aquella que involucra a fondo a los estudiantes y pone en tensión todas sus capacidades, aquella que llega a valiosos avances en muy diversas facetas, es una tarea compleja y prolongada.»* (LaCueva, 1998).

Aquesta forma de treball està prop de l'ideari d'aula que necessita tindre l'educació primària. Es pot treballar en projectes globals o també, en aquest cas, utilitzant la interdisciplinarietat a les aules, *«academics and practitioners have advocated the use of integration in the educational classroom to provide children with holistic and meaningful learning experiences from which they can generalise understandings and then apply these to other situations»* (Russell-Bowie, 2009)

Assignatures artístiques que estan sent menyspreades des dels òrgans de legislació poden ser reinventades per tal de treballar juntament amb altres assignatures i complementar-se mútuament per garantir els aprenentatges de tots els continguts i competències. *«La interdisciplinarietàad como metodología educativa debe ser vista, pues, en el sentido de comprensión globalizada del mundo. Es decir, aprender cómo diversos procesos son comunes y cómo responden a patrones estables de comportamiento.»* (Ayala y Del Castillo, 2008).

És fàcil pensar que l'estudi de la història d'un poble serà més fàcil d'aprendre si està relacionat en les obres d'art que commemoren tot allò que ha ocorregut a la localitat o també en la música tradicional pròpia. Hi ha moltes ocasions que és pot tractar la interdisciplinarietat a l'aula però no es tracta per falta de ganes, desconeixement o por a perdre el treball: *«If we perpetuate the myth that real music education is taking place in the context of math or reading class, we only hasten the demise of school music programs»* (Veblen y Elliot, 2000).

La música pot treballar-se en les matemàtiques, «*La música y las matemáticas no tienen solamente una raíz sino también un tronco común. [...] Muestra del evidente interés que suscitan los trabajos acerca de la relación entre música y matemática es también la existencia de una revista de referencia a nivel internacional, el Journal of Mathematics and Music.*» (Casals, Carrillo i González, 2014). La música i matemàtiques poden anar de la mà i estudiar-se juntament en més d'una ocasió. Per exemple, la duració de figures i la suma de valors, els graus de l'escala en els nombres romans, els Hertz musicals en els números múltiples, les taules de multiplicar en cançons lúdiques....

4. Metodologia i Activitat experimental: L'accent, contingut musical i de llengua castellana

L'activitat s'ha realitzat el dia 4 de maig, a tot l'alumnat del 3^r curs de primària, en la classe de castellà. Només he necessitat preparar diferents paraules (agudes, llanes o esdrúixoles) i obstinats rítmics. La seua preparació ha portat diverses setmanes perquè he buscat de quina manera seria més fàcil l'explicació a l'aula. També he triat un dia adequat per no interrompre en la programació del mestre de llengua castellana. Finalment, he realitzat la sessió i l'avaluació el mateix dia en dues sessions diferents utilitzant una sessió de castellà i un altra de música.

L'alumnat sap separar les paraules en síl·labes però molts tenen dubte en saber quina és la síl·laba tònica. En el cas d'estar accentuada saben on està el colp fort de veu però en les paraules sense accentuació és fàcil cometre errors. També saben que l'accent musical és qui marca el principi dels compassos.

Per això, aquesta proposta didàctica està pensada per superar les dificultats en llengua castellana mitjançant una activitat musical vivencial. El concepte de l'accent és un ítem que pertany als continguts de gramàtica de l'assignatura de llengua castellana i l'accent musical és un ítem que pertany als continguts d'escolta, interpretació i dansa de l'àrea d'educació artística.

La metodologia que s'ha utilitzat ha sigut activa, l'alumnat ha participat en tot moment de cada pas de l'explicació. L'aprenentatge ha sigut mitjançant el joc, s'ha plantejat des d'un primer moment que la idea era ajudar-nos de la música per a saber separar paraules i realitzar obstinats rítmics. S'ha buscat, en tot moment, la participació de tot l'alumnat, els exemples i les paraules que hem utilitzat han sigut del seu gust.

L'activitat plantejava problemes així que també es pot afegir a la metodologia la resolució de problemes i l'aprenentatge guiat. Sempre els he indicat el camí per on volia arribar i així treballar els obstinats variats que necessitava per a l'activitat.

Una volta realitzada l'explicació es va realitzar una prova d'avaluació amb 3 ítems. La primera era unes preguntes en format test per si recordaven la teoria i la terminologia adient. La segona era d'unir paraules separades en síl·labes en possibles obstinats rítmics on coincideix la síl·laba tònica i l'última, la realització d'un obstinat rítmic entre tota la classe utilitzant les paraules de l'activitat 2.

A continuació explicaré pas per pas com vaig introduir l'accent a l'aula i com vaig realitzar finalment una avaluació .

4.1 Planificació

1. Preparem a l'alumnat amb una breu introducció del que anem a fer i de quina manera. Els expliquem que anem a fer castellà però no necessitem res damunt de la taula per a que ho guarden tot i evitem distraccions.

2. Ficar a la pissarra 4 o 5 paraules: *cántaselo*, *fábrica*, *móvil* o qualsevol exemple que l'alumnat pugui triar.

3. Separar en síl·labes les diferents paraules (Ex: *fàbrica* = **FÁ** - bri - ca) Per ara farem que cada síl·laba tinga el valor de una negra. Una volta treballades les 3 paraules passarem a cantar les paraules i marcar la síl·laba tònica en una palmada. Treballant primer en les paraules que tenen l'accent en la primera síl·laba comprovaran que l'accent marca el primer temps i que la resta completa el compàs.

4. Aleshores arribarem a la conclusió que les paraules de 4 síl·labes en la primera síl·laba tònica són compassos de 4 temps, les paraules de 3 síl·labes en la primera síl·laba tònica són compassos de 3 temps i que les paraules de dos síl·labes en la primera síl·laba tònica són compassos de 2 temps.

Una vegada separem en síl·labes, la tònica la marcarem amb el símbol de l'accent musical: > . La resta les marcarem amb un 0, en referència a la síl·laba àtona. Tal i com es pot observar a la *il·lustració 1*.

CÁN TA SE LO	=	> - 0 - 0 - 0	= 4 temps
FÁ BRI CA	=	> - 0 - 0	= 3 temps
MÓ VIL	=	> - 0	= 2 temps

Il·lustració 1: Exemple separació de síl·labes i descomposició en símbols.

Repetirem les paraules marcant palmada en la síl·laba forta i amb el puny a la palma de la mà les síl·labes fluïxes. En aquest moment s'escriurà una bateria de paraules a la pissarra per a diferenciar en els 3 grups depenent del número de síl·labes i introduïrem una nova paraula que serà: 'Camión'.

5. La separaran en síl·labes però comprovaran que la paraula serà d'un compàs de 2 temps però que l'accent està en la segona síl·laba i no en la primera. En aquest cas donarem una xicoteta introducció de l'anacrusi, per fer que l'accent de la paraula coincidisca amb l'accent del temps. Es pot comprovar en l'exemple de la *il·lustració 2*. Els símbols s'utilitzen de la mateixa manera que en la *il·lustració 1* però ara s'afegeix el símbol: Z , que fa referència al silenci.

CA - MIÓN: Z - 0 / > - 0 /
CA - MIÓN CA -

Il·lustració 2: Exemple separació de síl·labes per a paraules en anacrusi.

6. En aquest moment introduïrem paraules que no coincideixen, com la paraula "camió", per treballar la síl·laba tònica coincidint en en els temps forts dels diferents compassos.

Possibles paraules:

- **Café, Bebé, Calderón, Admiración, Japonés, Panamá, Televisión, Revólver, Azúcar, Díficil, Cristóbal, Carátula, Fantástico, América, Cerámica...**

7. Una volta treballades tot tipus de paraules en què no coincideix la síl·laba tònica amb la primera síl·laba adaptarem les paraules per a treballar un obstinat rítmic entre tots. Començarem en 3 grups. Cada grup dirà una paraula. El temps que gastarem tots serà un 4/4. Es pot comprovar en l'exemple de la *il·lustració 3*.

	1		2		3		4
1)	CÁN	-	TA	-	SE	-	LO
2)	MIÓN	-	Z	-	Z	-	CA
3)	FÁ	-	BRI	-	CA	-	Z

Il·lustració 3: Obstinat rítmic en paraules de diferent longitud sil·làbica en 4/4.

8. Quan s'ha completat l'obstinat rítmic bàsic es realitzaran una serie d'obstinats preparats per a cada tipus de paraules. Es repartiran paraules de 1, 2 o 3 síl·labes per grups i ara marcarem un compàs de 2/4. Molts pensaran que una paraula de 3 síl·labes no pot coincidir dins del compàs i introduïrem les corxeres dins de l'obstinat. Es pot comprovar en l'exemple de la *il·lustració 4*.

	1		2
1)	NÉS	/	JA-PO
2)	FÉ	/	CA
3)	MÁS	/	sh

Il·lustració 4: Obstinat rítmic en paraules de diferent longitud sil·làbica en 2/4.

9. Per últim, es repartiran paraules de tots els tipus en parelles de dos i cada grup inventarà un obstinat per a dir a classe amb el temps de 4/4. Una volta el diguen i estiga acceptat pel mestre intervendran tots junts fent una menuda polirítmia. Fins ací va durar la sessió explicativa.

En la sessió pràctica es va realitzar la prova escrita on l'alumnat va disposar de 25 minuts per completar-la. La resta de la classe es va utilitzar per realitzar un joc d'obstinat rítmic amb paraules que apareixien en les activitats. Aquesta part del obstinat també es va avaluar. La prova i la polirítmia estan adjuntades en els annexes (Annexe 1 i 2).

5. Resultats

Una volta passada la fulla per a avaluar, aquests han sigut els resultats:

	Qualificacions de l'activitat
Tot comprés	8
Mitjanament comprés	8
No comprés	5

Taula 2: Resultats de l'avaluació.

Un 38% del total de la classe ha comprés que és l'accent musical i el sap relacionar amb l'accent tonal que tenen les paraules en llengua castellana. Un 38% han comprés part de l'explicació però encara així tenen dubtes a l'hora de relacionar paraules amb obstinats rítmics amb els que coincideix les síl·labes tòniques en els accents musicals. Per últim, un 24% té dubtes a l'hora de diferenciar el accent musical ja siga binari, ternari o quaternari. També té dubtes a l'hora de separar síl·labes i a l'hora de relacionar les síl·labes amb diferents obstinats rítmics on coincideix l'accent musical amb el de la paraula. Cal afegir que la ponderació no s'ha realitzat de 0 a 10 sinó és un anàlisi de comprensió on el 76% de la classe tindria un aprovat en aquesta prova.

El progrés dels alumnes durant l'activitat ha sigut ascendent perquè saben separar les paraules en síl·labes, diferenciar la síl·laba tònica i també les figuracions rítmiques musicals. Sabien les ferramentes que tenien que utilitzar, només era necessari mesclar tots els ítems per a fer coincidir accents i crear obstinats rítmics. Finalment, durant la sessió explicativa tot l'alumnat ho va comprendre perquè va introduir les paraules dins de la polirítmia de forma ordenada.

L'alumnat ha gaudit amb l'activitat i això garanteix la implicació en noves activitats interdisciplinars. Per a ells aquesta forma d'aprendre és un joc i tots volen participar aportant paraules, introduint uns obstinats rítmics per a que un company identifique de quina forma una paraula pot fer coincidir l'accent en el temps indicat. L'alumnat es queda amb el record de que separar síl·labes pot ser divertit i no és una simple activitat de gramàtica.

La proposta ha sigut un èxit però cal perfilar d'alguna manera la forma d'avaluar. L'alumnat pot sentir-se frustrat davant d'un paper quan realment el que ha fet durant tota la part explicativa és dir la seua paraula per a fer-la coincidir dins d'una mètrica. Per això, la forma d'avaluar no és correcta i hauria de centrar-se en una part més pràctica.

6. Conclusions

Una de les parts principals és treballar amb la participació de tot l'alumnat, amb exemples que han triat per a fer més significatiu el seu aprenentatge. L'activitat es va realitzar després del pati i l'alumnat estava prou tranquil després de jugar. Al estar un poc cansats, l'activitat no va resultar molt pesada ja que ho van interpretar com un joc musical en el que estudiàvem castellà.

Tal vegada, s'hauria d'haver dedicat més temps a la sessió explicativa per a que tot l'alumnat superara amb èxit el contingut de l'accent però, encara així, en 45 minuts pense que hi ha temps suficient per explicar i realitzar diverses activitats.

Encara així, considere que la proposta és un èxit i que cal perfeccionar només un parell d'ítems per a fer més significativa l'activitat. Considere que és un recurs recomanable dins de l'aula de música perquè l'accent musical és més fàcil d'entendre si es relaciona en paraules. També, si es vol crear polirítmies o obstinats complexos, gràcies a l'ajuda de les paraules l'estudiantat pot tenir un ordre mental per no desquadrar el temps.

No es podria realitzar correctament amb l'alumnat de 1er de primària perquè ells encara no dominen la separació de síl·labes però si que es podria realitzar amb l'alumnat de 2^{on} de primària. No obstant això, m'he decantat per fer-ho amb tercer pel grau de maduresa perquè la classe de segon és més complicada de gestionar pel nombre d'alumnes i per les dificultats que tenen amb la separació de síl·labes.

Em sembla necessari realitzar activitats que engloben tot tipus de matèries en la música per diversos motius. El primer és el perill que té l'educació musical de desaparèixer i per això és necessari treballar conjuntament amb diverses assignatures per a demostrar la seua validesa, no només com a matèria artística, sinó com a element que fa més atractiu l'aprenentatge. El segon motiu és perquè l'alumnat està més predisposat a treballar continguts de manera global, treballar 5 assignatures diferents en un dia sense cap tipus de connexió pot provocar la pèrdua d'interès o augmentar la dificultat en el moment de l'aprenentatge.

El conjunt dels equips docents de les escoles haurien de realitzar comissions per ampliar la comunicació del treball que es realitza a l'aula. Realitzar un treball cooperatiu és garantia d'èxit també entre docents.

7. Bibliografía

AYALA, I & DEL CASTILLO, M. (2008) Música, Interdisciplinariedad e Inclusión Social. El Friso Sonoro como propuesta de aplicación en el aula, *Actividades lúdicas em contextos culturals: interdisciplinaridade e inclusao*, (127-136).

BARRET, J. (2001, marzo) *Interdisciplinary Work and Musical Integrity. Music Educators Journal* 87 (5) (27-31).

DECRET 108/2014, de 4 de julio, del Consell. Per el que s'estableix el currículum de l'Educació Primària en la Comunitat Valenciana (DOCV 07.07.2014).

CAMPOS, P. (7 de mayo de 2015) La música se queda sin volumen en los colegios. *El Confidencial*. Recuperado de web curta.

CASALS, A., CARRILLO,A., & GONZÁLEZ,C. (2014) La música también cuenta: combinando matemáticas y música en el aula. *Revista electrónica de LEEME*, 34, (1-17).

FSMCV (2017) *Nosotros*. Recuperado el día 26 de mayo de 2017 de: <http://fsmcv.org/nosaltres>.

HALLAM, S. (2015) *The power of the music*. Londres: International Music Education Research Centre (iMerc).

HEILING, G. (2010) Formación del profesorado en los países nórdicos. *Profesorado, Revista de Currículum y Formación del Profesorado*, 14 (2).

JIMÉNEZ, P. (30 de marzo de 2010) Los mejores colegios privados y concertados. *El Mundo: Documentos*. Recuperado de <http://estaticos.elmundo.es/documentos/2010/03/31/colegios.pdf>.

LACUEVA, A. (1998) La enseñanza por proyectos: ¿Mito o reto?. *Revista Iberoamericana de Educación*, 16, 165-187.

Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, per a la millora de la qualitat educativa. (LOMQE) (BOE 10.12.2013).

MARTÍNEZ, M. (2017, marzo) *La música en el embarazo y su importante influencia en el desarrollo y aprendizaje global de los niños de cero a seis años*. Publicaciones didácticas, 80, 766-916.

RUSSELL-BOWIE, D. (2009). *Syntegegration or disintegration? Models of integrating the arts across the primary curriculum*. *International Journal of Education & the Arts*, 10 (28).

SANCHEZ, C. (1998) La interdisciplinariedad y la educación musical. Contextos, *Estudios de Humanidades y Ciencias Sociales*, 1, (227-233).

VEBLEN, K & ELLIOT, D. (2000) *Integration. For or Against?*. *General music today*. 14 (1) (4-8).

8. Annexes

a) ANNEXE 1 : Obstinat rítmic.

3/4 3/4 3/4 3/4 3/4 3/4

ja po NÉS ja po NÉS ja po NÉS ja po NÉS ja po NÉS ja po NÉS

CÁN ta se lo CÁN ta se lo CÁN ta se lo

MÁS MÁS MÁS MÁS MÁS MÁS

b) **ANNEXE 2:** Prova escrita.

Interdisciplinariedad de la música: El acento

Nombre:

Evaluación

1) Marca la opción correcta:

1.1 En cuantos grupos hemos separado las palabras?.

- a) En 2 (2/4 y en 4/4).
- b) En 3 (2/4, 3/4 y en 4/4).
- c) En 1 (4/4).

1.2 El acento musical coincide siempre con:

- a) La sílaba tónica.
- b) La sílaba átona.
- c) Con cualquier sílaba.

1.3 A la hora de encajar palabras...

- a) Era imposible encajar palabras de 4 sílabas en grupos de 3.
- b) Era posible encajar palabras de 4 sílabas en grupos de 3.
- c) No hemos encajado ninguna palabra en ningún grupo.

2) Une las sílabas con los diferentes ritmos posibles: ATÚN, MÁS, MÓ-VIL, JA-PO-NÉS, CÁN-TA-SE-LO.

The image contains three lines of musical notation on a five-line staff. The first line shows two measures. The first measure has a quarter rest, followed by two eighth notes with accents, a quarter note with an accent, and another quarter note with an accent. The second measure has a quarter note with an accent, a quarter note with an accent, a quarter note with an accent, and a quarter rest. The second line shows two measures. The first measure has a quarter note with an accent, a quarter note with an accent, a quarter note with an accent, and a quarter note with an accent. The second measure has a quarter note with an accent, a quarter note with an accent, a quarter note with an accent, and a quarter note with an accent. The third line shows three measures. Each measure starts with a quarter note with an accent, followed by two eighth notes with accents.